

Uchwała Nr LVI/355/10
Rady Miejskiej w Nowogrodzie Bobrzańskim
dnia 30 września 2010 r.

w sprawie: uchwalenia Programu Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną Gminy Nowogród Bobrzański na lata 2010-2015.

Na podstawie art. 17 ust. 1 pkt. 1 i 13 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U.z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.)

§1. Uchwała się Program Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną Gminy Nowogród Bobrzański na lata 2010-2015 stanowiący załącznik nr 1 do uchwały.

§2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega wywieszeniu na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Miejskim w Nowogrodzie Bobrzańskim.

Przewodniczący Rady

Henryk Majdański

Załącznik Nr 1
do uchwały Nr LVI/355/10
Rady Miejskiej w Nowogrodzie Bobrzańskim
z dnia 30 września 2010 r.

Przewodniczący Rady

Henryk Majdański

**PROGRAM
PROFILAKTYKI I OPIEKI
NAD DZIECKIEM I RODZINĄ GMINY NOWOGRÓD
BOBRZAŃSKI
NA LATA 2010-2015**

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE.....	3
1. PODSTAWOWE POJĘCIA DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA.....	4
2. REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA.....	5
3. DIAGNOZA SYTUACJI RODZINY I DZIECKA W GMINIE.....	6
3.1. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA MIESZKAŃCÓW GMINY.....	6
3.2. POMOC SPOŁECZNA RODZINIE I DZIECKU.....	9
3.3. DZIECKO W ŚRODOWISKU SZKOLNYM I RODZINNYM.....	14
3.4. RODZINA I DZIECKO W ŚRODOWISKU LOKALNYM.....	16
3.5. DZIECKO I RODZINA WSPIERANI PRZEZ PORADNIĘ PSYCHOLOGICZNO- PEDAGOGICZNĄ.....	26
3.6. PRZESTĘPCZOŚĆ WŚRÓD NIELETNICH.....	27
3.7. DZIECKO I RODZINA POD KURATELĄ SĄDOWĄ.....	27
3.8. ANALIZA SWOT.....	28
3.9. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE POPRAWĘ SYTUACJI RODZINY I DZIECKA W GMINIE	29
3.10. PODSUMOWANIE DIAGNOZY.....	30
4. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE I KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	39
5. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA DZIAŁAŃ.....	41
6. UWAGI KOŃCOWE	42
SPIS DIAGRAMÓW, TABEL I WYKRESÓW.....	49

WPROWADZENIE

W polityce społecznej kwestie rodziny i dziecka traktowane są z wielką uwagą. Dzieje się tak, gdyż rodziny i dzieci wymagają szczególnej troski i ochrony. Działalność na rzecz rodzin powinna koncentrować się na wyrównywaniu pomiędzy nimi nieuzasadnionych i niezawinionych różnic socjalnych, tworzeniu im równych szans oraz asekurowaniu w obliczu ryzyka życiowego, natomiast działania podejmowane na rzecz dzieci winny mieć na celu ochronę ich praw, wyrównywanie szans życiowych poprzez ułatwianie dostępu do oświaty, służby zdrowia i wypoczynku oraz zapewnienie im ochrony w obliczu zagrożeń. Tymczasem, mimo wysiłków społeczeństwa, sytuacja dzieci i rodzin w naszym kraju daleka jest od stanu zadawalającego. Szansą na poprawę tego stanu rzeczy jest budowa lokalnych systemów profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną.

W systemie opieki nad dzieckiem - definiowanym jako obszary usług społecznych, których zadaniem jest tworzenie możliwości i poprawa warunków optymalnego rozwoju dziecka, wspieranie funkcjonowania rodziny oraz wyrównywanie dysfunkcji w zachowaniach osób bądź w sytuacjach społecznych - tradycyjnie rozróżnia się opiekę nad dziećmi o specjalnych potrzebach, tj. dziećmi z różnego rodzaju dysfunkcjami i zaburzeniami rozwojowymi oraz opiekę nad dziećmi i młodzieżą z problemami psychospołecznymi, włącznie z osobami uzależnionymi i pozostającymi w konflikcie z prawem.

Do najważniejszych elementów charakteryzujących kierunki zmian większości systemów opieki nad dzieckiem i rodziną należą:

- ekologiczne podejście do rodzicielstwa,
- zachowanie równowagi między ochroną dziecka a utrzymaniem rodziny,
- respektowanie punktu widzenia rodziców,
- model negocjacyjny jako zasada pracy z rodzinami dzieci o specjalnych potrzebach,
- zwracanie uwagi na kwestię praw dziecka i ich respektowanie,
- troska o zachowanie właściwych proporcji.

Rodzicielstwo uznawano dotąd za izolowany i jednokierunkowy proces, ograniczający się do wychowywania dzieci przez rodziców. Jeśli nastawienie rodziców wobec dziecka nie było pozytywne lub jeśli brakowało im wiedzy bądź umiejętności pedagogicznych i sprawy przybierały zły obrót, społeczeństwo uznawało rodziców za winnych, a dzieci trafiały do placówki opieki instytucjonalnej albo do rodziny zastępczej. Chociaż mówiło się o opiece nad dziećmi, w rzeczywistości była ona rozumiana raczej jako ochrona dzieci lub pomoc dzieciom znajdującym się w niebezpieczeństwie.

Nowe osiągnięcia psychologii dowiodły, że rodzicielstwo to przede wszystkim proces dwukierunkowy i cyrkularny. Wpływ rodziców na dzieci, w zależności od cech dziecka, może być różny. Podobnie efekty niektórych działań rodzicielskich są funkcją temperamentu dziecka.

Podejście ekologiczne podkreśla, że w opiece nad dziećmi powinno się uwzględniać dziecko i rodziców jako indywidualne jednostki, a także cały system rodzinny oraz środowisko. Oznacza to, że w większości krajów europejskich z coraz większą rezerwą podchodzi się do umieszczania dziecka w instytucji opieki lub w rodzinie zastępczej oraz że powstaje coraz więcej programów skoncentrowanych na rodzinie i podejmuje się coraz więcej działań wspierających rodzinę.

Preferuje się różnego rodzaju „edukacyjne wsparcie rodziny”, organizowane przez ośrodki opieki dziennej czy rodziny zastępcze oferujące opiekę dzienną. Rodzice są wspierani przez te ośrodki lub rodziny w radzeniu sobie z codziennymi problemami domowymi i wychowawczymi. Warto zwrócić również uwagę na bardziej zróżnicowane formy usług nastawionych na udzielanie pomocy większej liczbie dzieci i młodych ludzi, nasilającą się tendencję do umieszczania dzieci pod opieką krewnych oraz rosnące wysiłki w pozyskiwaniu profesjonalnych opiekunów, przygotowanych do pracy z młodymi ludźmi manifestującymi złożone problemy.

Niniejszy dokument został opracowany w **Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Nowogrodzie Bobrzańskim** przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych - Centrum AV w Częstochowie. Jest zgodny z art. 17. ust. 1. pkt. I i 13 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, póź. 1362 zpóźn. zm.). Program ma na celu wzmocnienie pozycji dziecka i rodziny w gminie poprzez zaplanowanie kompleksowych i zintegrowanych działań, które będą podejmowane w ramach lokalnego systemu pomocy dziecku i rodzinie.

1. PODSTAWOWE POJĘCIA DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA

Istnieje wiele definicji rodziny. Najogólniej określa się ją jako podstawową komórkę społeczną, składającą się z rodziców (rodzica) i dzieci. Podkreśla się również instytucjonalną formę małżeństwa, poprzez którą powstaje system +pokrewieństwa i dziedziczenia. Elementem wyróżniającym rodzinę jest wspólnota mieszkaniowa, tworząca najczęściej jedno gospodarstwo domowe, które może obejmować dwa, a nawet trzy pokolenia. Cechą wspólną wszystkich definicji rodziny jest to, że zapewnia ona ciągłość biologiczną społeczeństwa i przekazuje dziedzictwo kulturowe następnym pokoleniom. Ogólnie rzecz ujmując, rodzinę charakteryzuje współwystępowanie takich elementów, jak: wspólne zamieszkanie członków, wspólne nazwisko, wspólna własność oraz wspólna kultura duchowa.

Rodzina pełni szereg funkcji mających na celu zaspokajanie potrzeb swoich członków. Przede wszystkim warunkuje prawidłowy rozwój biologiczny i psychospołeczny dziecka. Jest pierwszą instytucją wychowawczą, w której przebiega proces socjalizacji dzieci, kształtowanie ich osobowości oraz przygotowanie do przyszłych ról społecznych. Rodzina oddziałuje na dziecko poprzez określony i swoisty układ stosunków społecznych, na których podłożu dziecko przyswaja sobie określone wartości i wzory osobowe.

Każda rodzina tworzy własną niepowtarzalną atmosferę życia domowego, na którą wpływają między innymi: stosunki wzajemne między małżonkami, miłość rodzicielska do dzieci, codzienne zachowania członków rodziny, kultywowanie tradycji, a także służba uznawanym wartościom. Wychowawcze oddziaływanie rodziny ma istotny wpływ na socjalizację dzieci i młodzieży w drodze nieuświadomionego często przekazywania wiedzy o otaczającym świecie wraz z wartościowaniem go i preferowaniem wzorów zachowań.

Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny zagraża jednak szereg czynników, wśród których istotną rolę odgrywają zjawiska patologiczne. Ich oddziaływanie czyni daną rodzinę

dysfunkcyjną, czyli taką, która nie potrafi sprostać swoim obowiązkom względem dzieci i innych członków rodziny oraz pomyślnie rozwiązywać swoich problemów i sytuacji kryzysowych. Do zjawisk patologicznych zalicza się: alkoholizm, narkomanie, przestępczość rodziców oraz przemoc w rodzinie. Są one najczęstszą przyczyną niedostosowania społecznego dzieci.

Dziecko, podobnie jak rodzina, nie posiada jednoznacznej definicji. Według Kodeksu cywilnego to osoba, która nie ukończyła 18 lat i nie uzyskała pełnej zdolności do czynności prawnych. W Kodeksie karnym osobę do ukończenia 17. roku życia uważa się za nieletnią. Dzieci do 13. roku życia nie mają zdolności do czynności prawnych, a w ich imieniu działają rodzice lub opiekunowie prawni. Ograniczoną zdolność do czynności prawnych Kodeks cywilny przyznaje dzieciom, które ukończyły 13 lat.

Pełną zdolność do czynności prawnych uzyskuje się wraz z ukończeniem 18. roku życia (jedyne odstępstwo stanowi wcześniejsze zawarcie związku małżeńskiego). Dziecko pozostaje aż do uzyskania pełnoletności, tj. ukończenia 18 lat, pod władzą rodzicielską.

2. REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA

Rodzina i dziecko są chronione zarówno w ustawodawstwie polskim, jak i międzynarodowym. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej w art. 18. stanowi, że małżeństwo, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej. Kolejne artykuły konkretyzują to stwierdzenie, odnosząc je do różnych aspektów życia rodzinnego.

Rozwinięcie norm zawartych w Konstytucji, a odnoszących się do rodziny, znajduje miejsce w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym. W dokumencie tym unormowano problematykę zawierania i ustawiania małżeństw, stosunków majątkowych między małżonkami, obowiązków alimentacyjnych, pochodzenia dziecka, stosunków między rodzicami i dziećmi, instytucji przysposobienia, opieki i kurateli.

Innymi regulacjami prawnymi związanymi z problematyką rodziny są Kodeksy: karny, cywilny, postępowania cywilnego i pracy. Pierwszy z nich zakłada ściganie z urzędu przestępstw przeciwko rodzinie, do których *zalicza*: bigamię, znęcanie się nad członkami rodziny, rozpijanie małoletniego, uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego, porzucenie i uprowadzenie dziecka. Natomiast Kodeks cywilny, choć nie jest bezpośrednio związany z ochroną rodziny, służy jej w zakresie przepisów dotyczących ochrony praw małoletniego w obrocie prawnym oraz dotyczących zasad prawa spadkowego. Kodeks postępowania cywilnego z kolei chroni rodzinę w postępowaniu egzekucyjnym. Obejmuje również ustawowe zwolnienie od kosztów sądowych dla osób dochodzących roszczeń alimentacyjnych i daje możliwość występowania w tych sprawach w charakterze pełnomocnika właściwego przedstawiciela do spraw opieki społecznej organu gminy lub organizacji społecznej, mającej na celu udzielenie pomocy rodzinie. Kodeks pracy służy głównie ochronie macierzyństwa i zdrowia kobiet.

Problematykę rodzinną podejmują również ratyfikowane przez Polskę akty międzynarodowe. Jednym z nich jest Powszechna Deklaracja Praw Człowieka, której art. 16. stanowi, że rodzina jest naturalną i podstawową komórką społeczeństwa i ma prawo do ochrony ze strony społeczeństwa i państwa.

Zapis dotyczący rodziny figuruje również w pkt 16. pierwszej części Europejskiej Karty Społecznej. Mówi on, iż rodzina, jako podstawowa komórka społeczeństwa, ma prawo do odpowiedniej ochrony społecznej, prawnej i ekonomicznej dla zapewnienia jej pełnego rozwoju.

Innym dokumentem zapewniającym ochronę rodzinie jest uchwalona przez Stolicę Apostolską Karta Praw Rodziny. W dokumencie tym zapisane jest m.in. prawo do istnienia i budowy rodziny, czyli prawo każdego do założenia rodziny i posiadania środków na jej utrzymanie, prawo do przekazania życia i wychowania dzieci wedle własnych tradycji i wartości, prawo do mieszkania pozwalającego na godziwe życie rodzinne oraz prawo do zabezpieczenia fizycznego, społecznego, politycznego i ekonomicznego.

Problematyka rodzinna podejmowana jest także w Konwencji w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet. W dokumencie tym, w określeniu prawa kobiet do równouprawnienia i partnerstwa podkreślono m.in. wpływ kobiet na wzrost dobrobytu społeczeństwa i rodziny. Część artykułów Konwencji pozostaje w bezpośrednim związku z rodzinnymi funkcjami kobiety, ukierunkowanymi na wzmocnienie społecznego statusu rodziny.

Kolejnym dokumentem międzynarodowym, będącym zarazem najważniejszym aktem prawnym regulującym prawa dziecka, jest Konwencja o Prawach Dziecka. Jej postanowienia dotyczą osób, które nie ukończyły 18. roku życia i obejmują: prawa cywilne, prawo do swobody myśli, sumienia i wyznania, prawo do wychowywania w rodzinie i kontaktów z rodzicami, prawa socjalne oraz kulturalne i polityczne. Konwencja ustanawia status dziecka oparty na założeniach, że jest ono samodzielnym podmiotem, wymagającym - ze względu na swoją niedojrzałość psychiczną i fizyczną - szczególnej opieki i ochrony prawnej, posiadającym jako istota ludzka prawo do poszanowania tożsamości, godności i prywatności, a rodzina jest najlepszym środowiskiem wychowania i wymaga ze strony państwa wsparcia.

Tworząc system ochrony dziecka, kierowano się: zasadą dobra dziecka (wszystkie działania podejmowane są w najlepiej pojętym interesie dziecka), zasadą równości (wszystkie dzieci, niezależnie od ich cech: koloru skóry, płci i narodowości, mają być równe wobec prawa), zasadą poszanowania praw i odpowiedzialności obojga rodziców za rozwój i wychowanie dziecka (ochronie podlega autonomia rodziny i prawa obojga rodziców do decydowania o sprawach dziecka) oraz zasadą pomocy państwa w zabezpieczeniu odpowiednich warunków socjalnych i zdrowotnych rodziny.

Jeszcze innym aktem prawnym zapewniającym ochronę dziecku jest Europejska Konwencja o Przystosowaniu Dzieci. Ma ona zastosowanie do dzieci, które w momencie przystosowania nie ukończyły 18 lat, nie zawarły związku małżeńskiego oraz nie są uznawane przez prawo za pełnoletnie.

Dokumentem na rzecz praw dziecka jest także Europejska Konwencja o Statusie Prawnym Dziecka Pozamałżeńskiego, która zrównuje w prawach dzieci małżeńskie i pozamałżeńskie.

Rodzina i dziecko są chronione w ustawodawstwie Unii Europejskiej. Prawny zapis ochrony rodziny i dziecka znajduje się w wyżej wymienionych aktach międzynarodowych oraz

w konstytucjach poszczególnych państw członkowskich. Istnieją poza tym wspólnotowe akty wtórne dotyczące równego traktowania kobiet, które zwracają uwagę na konieczność godzenia życia zawodowego z rodzinnym oraz na szczególną ochronę kobiet w ciąży i w okresie macierzyństwa.

3. DIAGNOZA SYTUACJI RODZINY I DZIECKA W GMINIE

Diagnoza sytuacji dziecka i rodziny w gminie Nowogród Bobrzański została oparta na badaniu źródeł zastanych oraz analizie specjalnie do tego celu skonstruowanych ankiet, przekazanych przedstawicielom placówek oświatowych oraz osobom mającym wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej. Diagnoza uwzględnia również badanie metodą SWOT, które

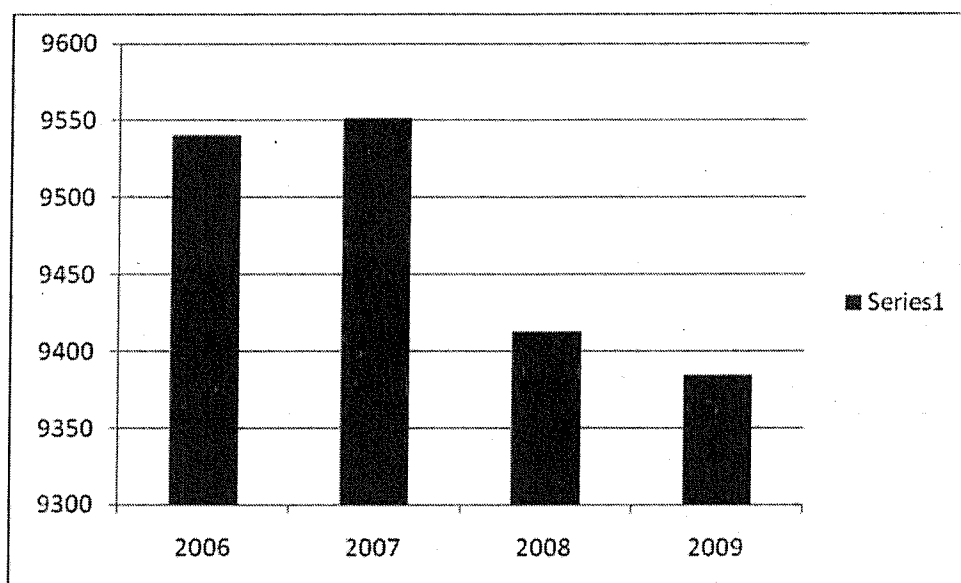
umożliwiło identyfikację mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu wsparcia rodziny i dziecka.

3.1. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA MIESZKAŃCÓW GMINY

Sytuacja demograficzna mieszkańców gminy została opracowana na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Nowogrodzie Bobrzańskim z lat 2006-2009. Ich analiza umożliwiła zobrazowanie obecnej struktury demograficznej ludności i dokonanie prognozy na najbliższe lata.

Na przestrzeni ostatnich lat sytuacja demograficzna mieszkańców gminy ulegała zmianom. Dane szczegółowe dotyczące liczby ludności (m.in. z podziałem na płeć) oraz struktury wiekowej mieszkańców przedstawiają poniższe wykresy.

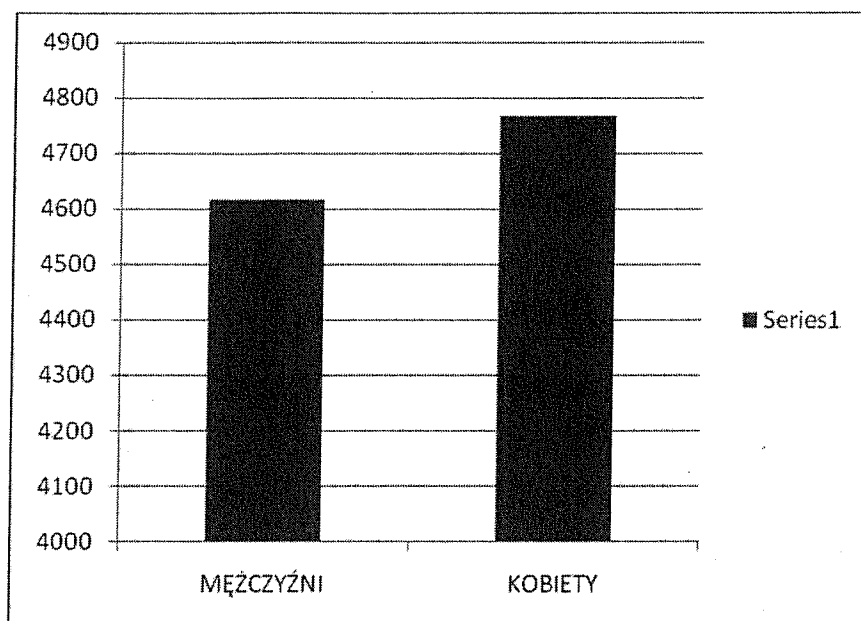
Wykres 1. Ludność gminy w latach 2006-2009

Dane Urzędu Miejskiego w Nowogrodzie Bobrzańskim.

Analizując liczbę ludności gminy Nowogród Bobrzański w latach 2006-2009, należy stwierdzić, iż ulegała ona nieznacznym wahaniom i była najwyższa w 2007 roku. W poszczególnych latach gminę zamieszkiwała następująca liczba mieszkańców: w 2006 r. - 9.541 osób, w 2007 r. - 9.552 osoby, w 2008 r. - 9.413 osób, w 2009 r. - 9.385 .

Wykres 2. Ludność gminy według płci z końcem 2009 rok

Dane Urzędu Miejskiego w Nowogrodzie Bobrzańskim.

Według danych Urzędu Miejskiego w Nowogrodzie Bobrzańskim z 31 grudnia 2009 roku gminę zamieszkiwało 9.385 osób, w tym 4.616 mężczyzn i 4.769 kobiet. Na 100 mężczyzn przypadały 103 kobiety. Wskaźnik gęstości zaludnienia wynosił 36 osób na 1 km .

Wpływ na sytuację demograficzną gminy miały m.in. takie czynniki, jak kształtowany przez liczbę urodzeń żywych i zgonów przyrost naturalny oraz migracja, odbywająca się zarówno w ruchu wewnętrznym, jak i zagranicznym. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Przyrost naturalny w gminie w latach 2006-2009

Rok	Przyrost naturalny		
	Liczba urodzeń żywych	Liczba zgonów	Ogółem
2006	115	75	+40
2007	74	64	+10
2008	91	78	+13
2009	107	81	+26

Dane Urzędu Miejskiego w Nowogrodzie Bobrzańskim i Głównego Urzędu Statystycznego.

Jak pokazuje powyższe zestawienie, wzrost liczby dzieci i młodzieży w gminie wynikał z wrastającej dietności rodzin, o czym świadczy wysoka liczba urodzeń żywych (115 w 2006 r., 74 w 2007 r., 91 w 2008 r.). Generalnie w analizowanym okresie przyrost naturalny kształtował się korzystnie, przy czym najwyższy był w 2006 r. (+40). Na taki stan rzeczy wpływ miała również ulegająca nieznacznym wahaniom liczba zgonów (75 w 2006 r., 64

w 2007 r., 78 w 2008 r., 81 w 2009r). Przyczyną malejącej z roku na rok ogólnej liczby ludności gminy był zatem ruch migracyjny, o którym świadczy m.in. występowanie zjawiska eurosieroctwa, sygnalizowane przez przedstawicieli placówek oświatowych.

Biorąc pod uwagę powyższe dane i próbując dokonać prognozy sytuacji demograficznej gminy Nowogród Bobrzański na najbliższe lata, należy zwrócić uwagę na dwie istotne, wcześniej odnotowane, kwestie. Pierwsza z nich dotyczy systematycznie zwiększającej się w gminie liczby dzieci i młodzieży (w przedziale wiekowym 0-17 lat). Druga natomiast odnosi się do stałego wzrostu liczby osób w wieku poprodukcyjnym (60 lat i więcej dla kobiet i 65 lat i więcej dla mężczyzn) i jest związana z osiąganiem wieku emerytalnego przez kolejne roczniki. W niedalekiej przyszłości znaczna grupa osób będąca obecnie w wieku produkcyjnym może skończyć swą działalność zawodową i zasilić tym samym grono seniorów. Warto dodać, iż zwiększający się udział osób starszych w ogóle mieszkańców gminy wynika m.in. z pozytywnej przesłanki, jaką jest wydłużanie się średniego czasu życia.

3.2. POMOC SPOŁECZNA RODZINIE I DZIECKU

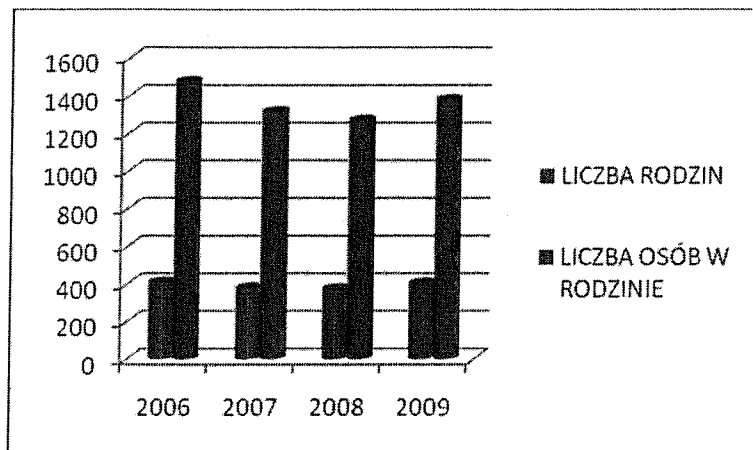
Zgodnie z zapisami ustawy o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym osób i rodzin poprzez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem (art. 2.1, 3.1 i 3.2).

Za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Nowogród Bobrzański odpowiedzialny jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Działa on na podstawie i realizuje zadania wynikające m.in. z:

- ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, póź. 1362 ze zmianami),
- ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, póź. 1591 ze zmianami),
- ustawy z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 139 póź, 992 ze zmianami),
- ustawy z dnia 7 września 2008 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2009 r. Nr 1 póź. 7 ze zmianami),
- ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2001 r. Nr 71, póź. 734 ze zmianami),
- statutu ośrodka.

Poniższy wykres przedstawia dane szczegółowe dotyczące liczby rodzin i przebywających w nich osób, objętych pomocą społeczną w gminie Nowogród Bobrzański w latach 2006-2009.

Wykres 3. Rodziny i przebywające w nich osoby, objęte pomocą społeczną w gminie w latach 2006-2009

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowogrodzie Bobrzańskim.

W latach 2006-2009 liczba rodzin objętych systemem pomocy społecznej w gminie Nowogród Bobrzański spadała z roku na rok. Podobna tendencja miała miejsce w przypadku liczby osób w rodzinach. Wpływ na taką sytuację mógł mieć m.in. niski poziom kwot uprawniających do przyznania świadczeń (477 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej oraz 351 zł na osobę w rodzinie), który - przy spadku bezrobocia i wzroście przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia - zawęził liczbę uprawnionych do korzystania ze wsparcia. W roku 2009 odnotowano wzrost liczby osób korzystających z pomocy społecznej.

Poniższa tabela przedstawia typy rodzin objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2006-2009.

Tabela 2. Typy rodzin objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2006-2009

Typy rodzin		Liczba rodzin				Liczba osób w rodzinach			
		2006	2007	2008	2009	2006	2007	2008	2009
Rodziny ogółem		410	379	375	405	1542	1316	1270	1379
Rok	1	97	96	96	100	97	96	96	100
	2	58	49	51	62	116	98	102	124
	3	64	61	66	63	192	183	198	189
	4	68	56	64	68	272	224	256	272
	5	56	45	31	43	280	225	155	215
	6 i więcej	97	72	67	69	585	490	463	479

W tym: rodziny z dziećmi ogółem		259	226	207	221	1218	068	984	1074
	1	75	63	67	68	270	213	240	253
	2	90	80	75	76	390	357	333	348
	3	53	45	39	38	271	257	218	211
	4	25	20	17	22	161	131	122	133
	5	10	10	5	13	76	59	38	93
	6	4	7	4	4	33	42	33	36
	7 i więcej	2	1	0	0	17	9	0	0
Rodziny niepełne ogółem		67	67	71	79	241	241	262	293
	1	28	26	26	28	65	60	56	65
	2	22	17	17	26	87	56	56	92
	3	9	12	13	15	46	53	55	66
	4 i więcej	8	12	15	10	43	72	95	70
Rodziny emerytów i rencistów ogółem		118	110	111	147	351	324	310	473
	1	38	35	36	42	38	35	36	42
	2	22	22	28	31	44	44	56	62
	3	18	19	16	17	54	57	48	51
	4 i więcej	40	34	31	57	215	188	170	318

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowogrodzie Bobrzańskim.

Analizując strukturę rodzin objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2006-2008, należy stwierdzić, iż najliczniejsze grupy stanowiły rodziny jednoosobowe. Kolejną grupę tworzyły rodziny liczące sześć i więcej osób.

Odmienne wyglądała struktura beneficjentów biorąc pod uwagę poszczególne typy rodzin. W przypadku rodzin z dziećmi największą grupę stanowiły rodziny posiadające dwoje dzieci, kolejną były rodziny z jednym dzieckiem, a także z trojgiem dzieci

W przypadku rodzin emerytów i rencistów, największe grupy beneficjentów w roku 2006 stanowiły rodziny czteroosobowe i więcej. W kolejnych latach wśród klientów pomocy społecznej dominowały rodziny jednoosobowe.

Ustawa o pomocy społecznej zawiera listę powodów przyznania osobom i rodzinom wsparcia z systemu pomocy społecznej. Obejmuje ona kilkanaście przyczyn. Poniższa tabela przedstawia najistotniejsze powody udzielenia pomocy społecznej przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowogrodzie Bobrzańskim w latach 2006-2009.

Tabela 3. Najistotniejsze powody przyznawania pomocy społecznej przez MGOPS w latach

2006-2009

Powód trudnej sytuacji życiowej Rok	Liczba rodzin				Liczba osób w rodzinach			
	2006	2007	2008	2009	2006	2007	2008	2009
Ubóstwo	337	333	295	310	1252	1185	1072	1116
Bezrobocie	312	266	247	253	1178	1018	904	956
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	156	146	98	106	773	715	476	515
Niepełnosprawność	195	183	176	186	639	591	550	573

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowogrodzie Bobrzańskim.

Analizując powyższe zestawienie, należy stwierdzić, iż zasadniczą przyczyną przyznawania rodzinom pomocy społecznej przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowogrodzie Bobrzańskim w latach 2006-2009 było ubóstwo. Liczba rodzin objętych wsparciem z tego powodu utrzymywała się w latach 2006-2007 na zbliżonym poziomie, natomiast rok później zmniejszyła się.

W analizowanym okresie istotnymi powodami udzielenia wsparcia były również bezrobocie, które miało tendencję spadkową, a także bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz niepełnosprawność.

Najczęściej świadczonymi rodzinom formami pomocy były w latach 2006-2009: praca socjalna, zasiłki celowe i w naturze, posiłek oraz zasiłki stałe i okresowe. Zgodnie z ustawą o świadczeniach rodzinnych, świadczeniami rodzinnymi są: zasiłek rodzinny i dodatki do tego zasiłku, świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego i świadczenia pielęgnacyjnego oraz jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka. Dane szczegółowe na temat świadczeń rodzinnych przyznanych przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowogrodzie Bobrzańskim w 2009 roku przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Świadczenia rodzinne przyznane przez MGOPS w 2009 roku

Rodzaj świadczenia rodzinnego	Liczba świadczeń rodzinnych
Zasiłek rodzinny	12.100
Dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecka nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	2.311
Zasiłek pielęgnacyjny	3.148
Dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	2.045
Dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	712
Dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	767
Dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka	562

Dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	324
Świadczenie pielęgnacyjne	307
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	103
Dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	51

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowogrodzie Bobrzańskim.

W 2009 roku Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowogrodzie Bobrzańskim przyznał łącznie 22.429 świadczenia. Wśród nich dominował zasiłek rodzinny (12.100 świadczeń), który służy częściowemu pokryciu wydatków na utrzymanie dziecka. Istotne formy wsparcia stanowiły również: dodatki z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania (2.311), zasiłki pielęgnacyjne (3.148) i dodatki do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej (2.045).

W 2009 roku Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowogrodzie Bobrzańskim opłacił również odpowiednio 249 i 143 składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz zdrowotne za osoby pobierające świadczenia pielęgnacyjne.

Zaliczka alimentacyjna była świadczeniem realizowanym do 30.09.2008 r. na mocy ustawy z dnia 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej (Dz. U. z 2005 r. Nr 86 póź. 732 ze zmianami). Świadczenie to było wypłacane dziecku wychowywanemu w rodzinie niepełnej, w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych, oraz dzieciom wychowywanym przez osoby pozostające w związkach małżeńskich, przeprowadzających separację lub rozwód. Od 1 października 2008 r. wypłacane są świadczenia z funduszu alimentacyjnego w oparciu o zapisy ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2009 r. Nr 1 póź. 7 z późn. zm.). Dane szczegółowe dotyczące liczby zaliczek i świadczeń alimentacyjnych wypłaconych przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowogrodzie Bobrzańskim w latach 2006-2009 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Zaliczki i świadczenia alimentacyjne przyznane przez MGOPS w latach 2006-2008

Liczba przyznanych zaliczek i świadczeń			
2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009r.
1.171	1.006	772 / 279	1.098

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowogrodzie Bobrzańskim.

W latach 2006-2009 liczba zaliczek i świadczeń alimentacyjnych przyznanych przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowogrodzie Bobrzańskim ulegała wahaniom osiągając najwyższy poziom w 2006 roku, kiedy to wypłacono 1.171 zaliczek alimentacyjnych.

Dodatki mieszkaniowe są formą pomocy świadczoną przez gminę, a realizowaną przez MGOPS, na rzecz gospodarstw domowych, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z

utrzymaniem mieszkania. Dane szczegółowe dotyczące ogólnej wartości tego typu świadczeń wypłaconych przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowogrodzie Bobrzańskim w latach 2006-2009 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Koszt dodatków mieszkaniowych wypłaconych przez MGOPS w latach 2006-2009

Kwota wypłaconych dodatków			
2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009r.
198.476,69 zł	162.403,84 zł	120.304,07 zł	115.725,90

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowogrodzie Bobrzańskim.

Ogólne kwoty dodatków mieszkaniowych wypłacanych przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowogrodzie Bobrzańskim zmniejszały się z roku na rok i najniższe były w 2009 roku.

3.3 DZIECKO W ŚRODOWISKU SZKOLNYM I RODZINNYM

Sieć placówek oświatowo-wychowawczych na terenie gminy Nowogród Bobrzański w roku szkolnym 2009/2010 tworzyły: cztery Szkoły Podstawowe (w Nowogrodzie Bobrzańskim, Niwiskach, Bogaczowie i Dragowinie) oraz Publiczne Gimnazjum w Nowogrodzie Bobrzańskim.

Analiza sytuacji dziecka w środowisku szkolnym i rodzinnym została dokonana na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w pięciu placówkach, tj. w wymienionych powyżej szkołach podstawowych i gimnazjum. Badania te pozwoliły zdiagnozować otoczenie uczniów pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej oraz uzyskać informację na temat działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych prowadzonych wśród dzieci i młodzieży.

Zasoby i oferta szkolna

Wszystkie ankietowane szkoły prowadzą dożywianie uczniów (w czterech z nich zapotrzebowanie na tę formę pomocy jest większe łącznie o 127 posiłków) i zapewniają dostęp do sieci Internet. Dwie placówki posiadają sale gimnastyczne, w żadnej nie funkcjonują natomiast klasy integracyjne. Cztery szkoły zatrudniają pedagoga, trzy pielęgniarkę. Należy dodać, że w roku szkolnym 2008/2009 we wszystkich szkołach zatrudniano logopedę i psychologa. Etaty te finansowane były ze środków unijnych. Placówki otrzymywały pomoc z UE także na prowadzenie zajęć dodatkowych. Należy zaznaczyć, że wszystkie placówki oferują zajęcia dodatkowe (m.in. koła przedmiotowe i różnorodne tematycznie koła zainteresowań, zajęcia sportowe, komputerowe oraz zajęcia z projektów edukacyjnych), a dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi ogół szkół oferuje zajęcia wyrównawcze, trzy zajęcia logopedyczne, dwie korekcyjno-kompensacyjne, dwie psychoterapeutyczne, jedna socjoterapeutyczne.

Problemy dosięgające uczniów i ich rodziny

Ankietowani identyfikowali problemy, które w najpoważniejszym stopniu dosięgają uczniów i ich rodziny, w dwojaki sposób, tj. odpowiadając na pytanie o charakterze otwartym oraz wypełniając zamknięty katalog cech patologicznych obejmujący 14 zmiennych.

Określając problemy uczniów w odpowiedzi na pytanie otwarte, ankietowani wskazywali głównie na trudną sytuację materialno-bytową rodzin i dzieci (np. brak podręczników, przyborów szkolnych, odpowiednich ubrań) powodowaną przede wszystkim niskimi dochodami i bezrobociem, a skutkującą wyjazdami rodziców za granicę w poszukiwaniu pracy, które z kolei prowadzą do eurosieroctwa dzieci, oraz dysfunkcje występujące w domu odnoszące się m.in. do alkoholizmu rodziców, niezaradności społecznej rodzin, zaniedbywania dzieci. Ponadto pedagodzy podnosili problemy związane z agresją i przemocą w szkole oraz w domu rodzinnym, niszczeniem mienia szkolnego, trudną sytuacją mieszkaniową.

Wypełniając zamknięty katalog cech patologicznych, ankietowani stwierdzali ich obecność, podając jednocześnie liczbę ujawnionych przypadków. Dane szczegółowe na temat zdiagnozowanych w środowisku szkolnym i w domu rodzinnym uczniów problemów zawiera poniższa tabela.

Tabela 7. Problemy występujące w środowisku szkolnym i w domu rodzinnym uczniów z gminy

Lp.	Cechy patologii społecznej	Obecność poszczególnych cech		
		występuje /liczba szkół	liczba ujawnionych	nie występuje
1.	Alkoholizowanie się	3	9	2
2.	Narkotyzowanie się	-	-	5
->	Palenie papierosów	4	49	1
4.	Uciezki z domu	1	1	4
5.	Kradzieże	2	4	3
6.	Agresja i przemoc, w tym: poniżanie, zastraszanie, znęcanie się, bicie, wymuszanie pieniędzy, zmuszanie do palenia papierosów	4	93	1
7.	Autoagresja	3	5	2
8.	Przestępczość ujawniona	-	-	5

9.	Niszczenie mienia szkolnego	2	35	3
10.	Udział w grupach negatywnych	-	-	5
11.	Opieka kuratora sądowego	4	19	1
12.	Przemoc w rodzinie	4	25	1
13.	Zaniedbanie przez dom	4	42	1
14.	Wykorzystywanie seksualne	-	-	5

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

Do problemów najczęściej występujących na terenie szkoły i w domu rodzinnym uczniów ankietowani zaliczyli: sięganie po środki uzależniające w postaci papierosów i alkoholu, zaniedbanie przez dom, stosowanie agresji i przemocy w domu i w grupie rówieśniczej, problemy wymagające nadzoru kuratora, kradzieże oraz niszczenie mienia szkolnego (za podstawowe kryterium klasyfikacji cech patologicznych przyjęto liczbę szkół/rodzin, w których ujawniono dany problem).

Bezpieczeństwo w gminie

Według ankietowanych na terenie gminy są miejsca wymagające szczególnej interwencji ze względu na sytuację dziecka. Zaliczyli do nich drogę przez Bogaczów - z uwagi na brak poboczy i duże natężenie ruchu kołowego, a w Nowogrodzie Bobrzańskim park przy cmentarzu i bunkry.

Działania profilaktyczne i naprawcze oraz badania konieczne do podjęcia

Określając działania profilaktyczne i naprawcze, które należałoby podjąć, ankietowani wskazywali głównie na potrzebę prowadzenia pedagogizacji rodziców i objęcia programami profilaktycznymi oraz zajęciami socjoterapeutycznymi uczniów sprawiających kłopoty wychowawcze. Podkreślali także potrzebę podniesienia poziomu współpracy rodziców ze szkołą, prowadzenia działań motywujących uczniów do nauki oraz przeciwdziałania uzależnieniom (od alkoholu, papierosów i komputera). Podejmując kwestię badań koniecznych do przeprowadzenia wśród dzieci, młodzieży i rodziców, niektórzy ankietowani stwierdzili, iż należy prowadzić badania przesiewowe dla uczniów I klas w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, a także w zakresie poradnictwa zawodowego, oraz badania ankietowe w celu zdiagnozowania problemów uzależnień i potrzeb materialnych uczniów i rodzin.

Potrzeby dzieci i młodzieży

Analizując potrzeby dzieci i młodzieży, ankietowani wskazywali na konieczność lepszego zagospodarowania czasu wolnego m.in. poprzez dofinansowanie zajęć pozalekcyjnych i ułatwienie dojazdu na zajęcia w godzinach popołudniowych. Zwracali również uwagę na potrzebę wychowania poprzez sport, organizowania imprez kulturalno-oświatowych dla rodzin i warsztatów terapeutycznych z udziałem rodziców, a także darmowych zajęć artystycznych dla uczniów.

Możliwości przyczynienia się przez szkoły do poprawy sytuacji dzieci.

Zastanawiając się nad tym, w jaki sposób szkoła może się przyczynić do poprawy sytuacji dziecka, pedagodzy wskazywali głównie na możliwość zapewnienia uczniom alternatywnych form spędzania czasu wolnego poprzez rozwijanie ich zainteresowań (organizowanie wycieczek, konkursów i zajęć w ramach kół zainteresowań). Jednocześnie wskazywali na konieczność diagnozowania potrzeb uczniów i rozpoznawania pojawiających się patologii i zagrożeń. Ponadto deklarowali gotowość współpracy z instytucjami wspierającymi szkołę i ucznia.

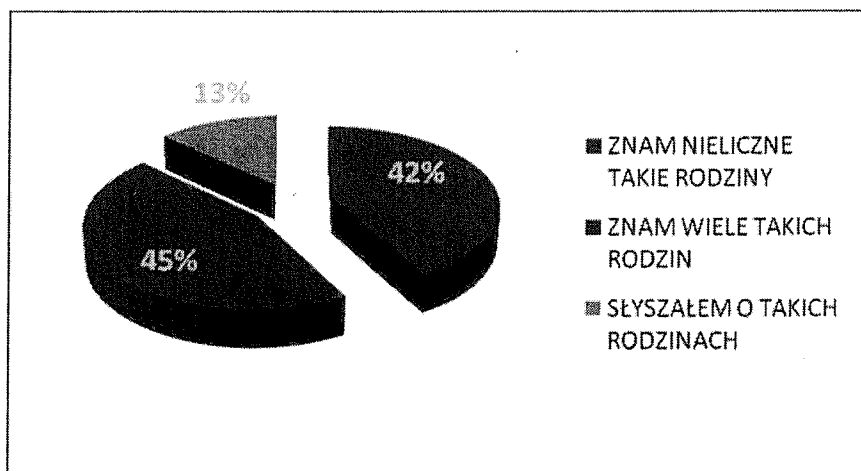
3.4. RODZINA I DZIECKO W ŚRODOWISKU LOKALNYM

Analiza sytuacji rodziny i dziecka w środowisku lokalnym została dokonana na podstawie badania ankietowego przeprowadzonego wśród osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej, tj. przedstawicieli Urzędu Miasta i Gminy, placówek oświatowych, kulturalnych, służby zdrowia, policji, organizacji pozarządowych, kościoła, pracowników Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Badanie to pozwoliło - po pierwsze - uzyskać informacje na temat wybranych kwestii odnoszących się do funkcjonowania dzieci i rodziny w środowisku lokalnym -- po drugie zidentyfikować bariery ograniczające możliwości prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży a po trzecie - wskazać najważniejsze problemy, z którymi borykają się dzieci i rodziny. Ponadto respondenci, odpowiadając na pytania o charakterze otwartym, przedstawili propozycje działań, jakie należałoby podjąć na terenie gminy m.in. w celu: poprawy sprawności dzieci i młodzieży, upowszechniania sportu i organizacji wypoczynku, polepszenia stanu zdrowia dzieci i młodzieży, poprawy sytuacji dzieci niepełnosprawnych, zwiększenia poziomu bezpieczeństwa dzieci i młodzieży oraz wsparcia dzieci z rodzin ubogich.

W pierwszej kolejności zapytano respondentów o znajomość rodzin ubogich zamieszkujących na terenie gminy. Uzyskane odpowiedzi prezentuje poniższy wykres.

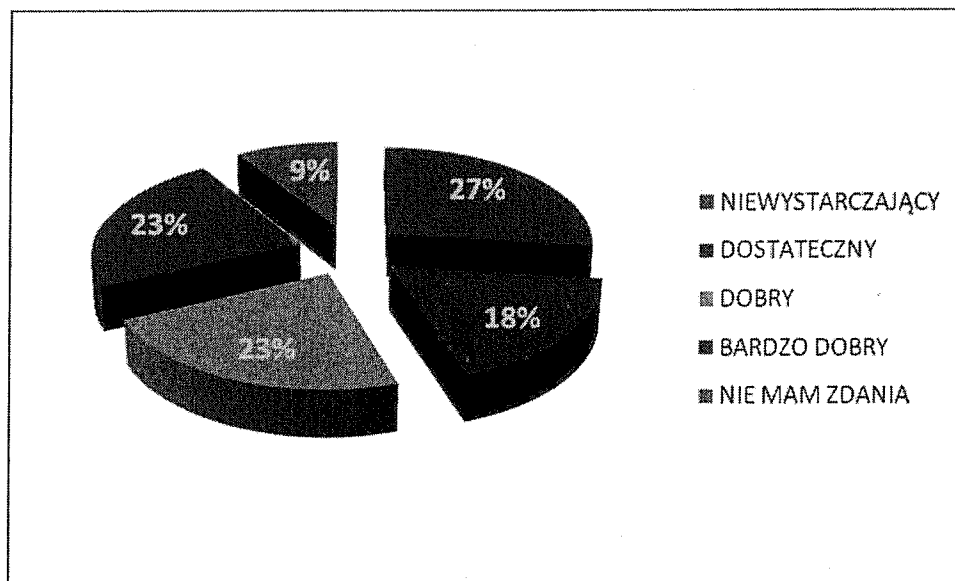
Wykres 4. Czy dużo jest rodzin ubogich w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Sytuacja materialna rodzin z gminy Nowogród Bobrzański nie jest zadowalająca. Zdecydowana większość ankietowanych (łącznie 87%) stwierdziła, iż zna takie rodziny, a kolejne 13% respondentów odpowiedziało, że o nich słyszało. Oznacza to, że statystycznie zjawisko ubóstwa jest znane mieszkańcom z autopsji. Odpowiadając na kolejne pytanie respondenci oceniali dostęp do rehabilitacji i wsparcia dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi z terenu gminy. Opinie badanych na ten temat przedstawia poniższy wykres.

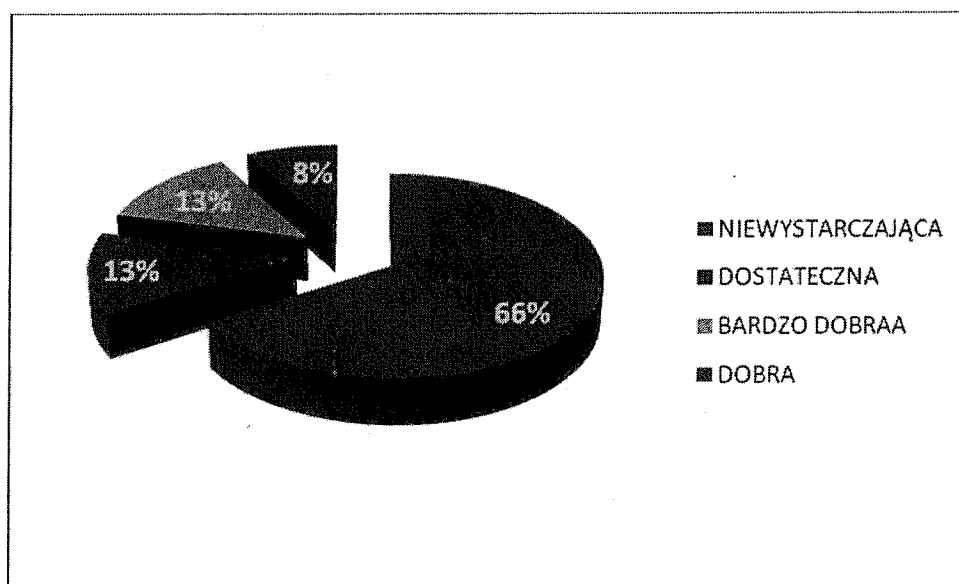
Wykres 5. Jaki jest dostęp do rehabilitacji i wsparcia dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W kwestii dostępności rehabilitacji dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi, większość badanych (łącznie 46%) uznała, że jest ona dobra lub bardzo dobra, a kolejne 18% że dostateczna. Za niewystarczającą dostępność rehabilitacji dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi uznało 27% badanych. Jednocześnie 9% respondentów nie miało zdania. W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające ocenić respondentom ofertę organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży na terenie gminy. Uzyskane odpowiedzi prezentuje poniższy wykres.

Wykres 6. Ocena organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży w gminie

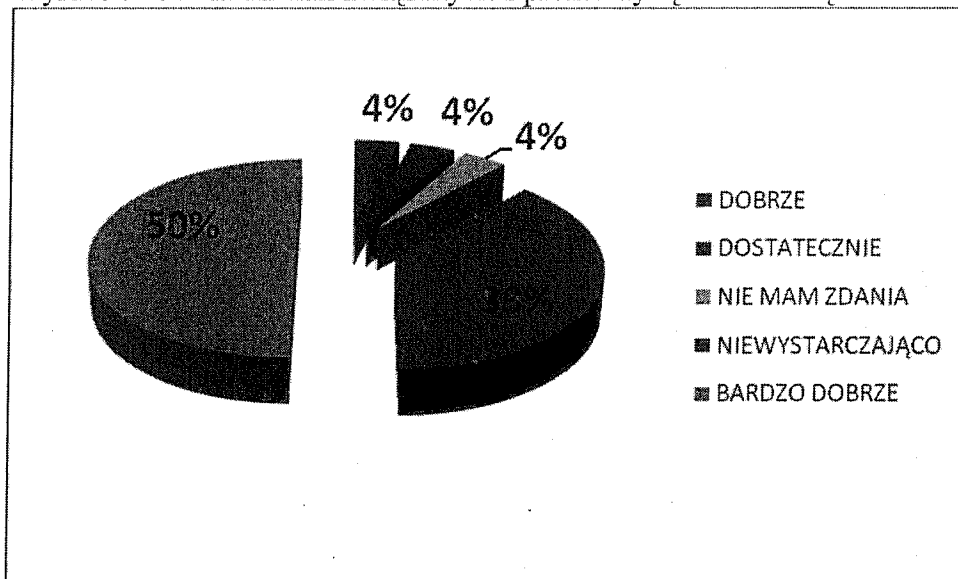
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W sprawie organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży w gminie, większość ankietowanych (66%) wyraziło negatywną opinię, uznając ją za niewystarczającą.

Odmiennego zdania było łącznie 34% respondentów, którzy stwierdzili, że organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży w gminie jest bardzo dobra, dostateczna lub dobra.

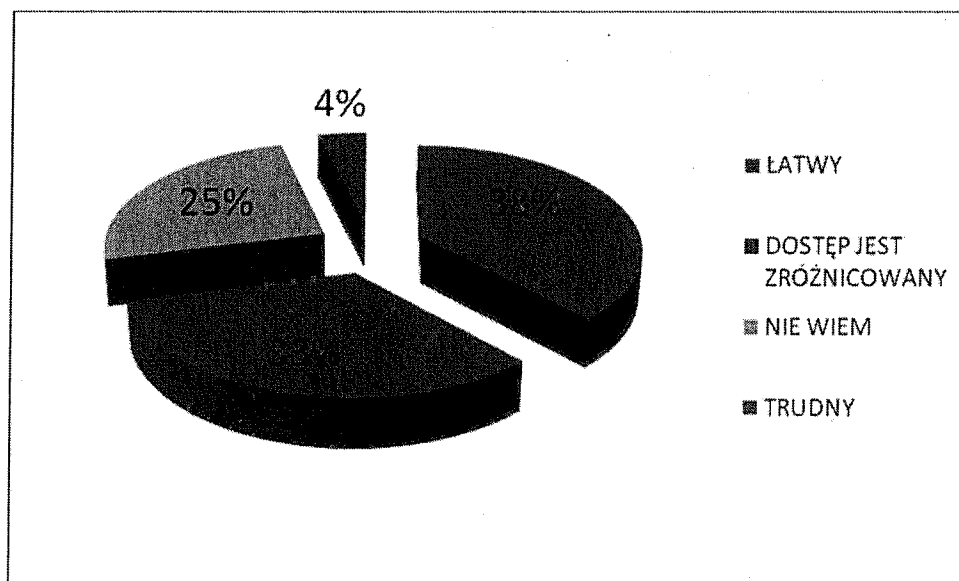
W kolejnych pytaniach poproszono badanych o opinię na temat podejmowanych na terenie gminy działań profilaktycznych w zakresie alkoholizmu i narkomanii oraz ocenę dostępności nieletnich do alkoholu i narkotyków.

Wykres 7. Ocena działań związanych z profilaktyką alkoholową i narkomanią

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Wykres 8. Czy dzieci w gminie mają łatwy dostęp do alkoholu i narkotyków?

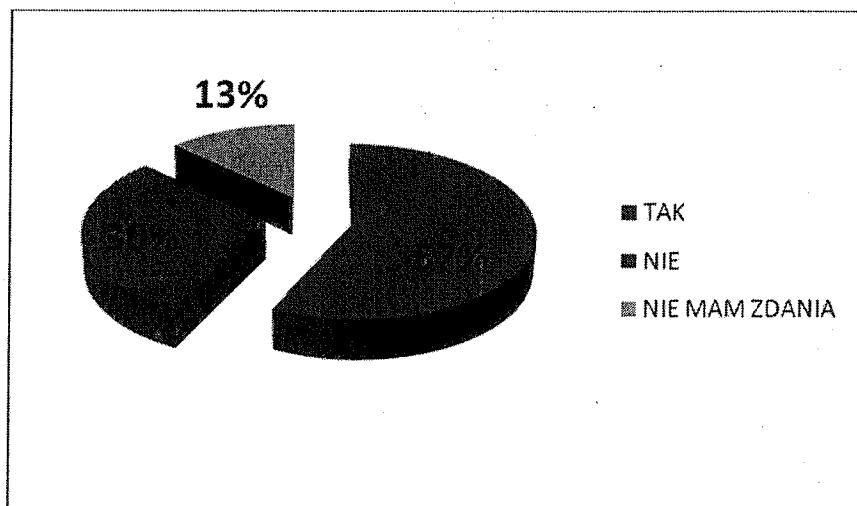
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Oceniając realizowane w gminie działania związane z profilaktyką alkoholową i narkomanią, większość badanych (łącznie 58%) stwierdziła, iż są one bardzo dobre, dobre lub dostateczne. Jednocześnie 38% ankietowanych uznało, że są one niewystarczające.

W sprawie dostępu nieletnich do alkoholu i narkotyków, 38% ankietowanych było zdania, że jest on łatwy, a 33% że jest zróżnicowany. Za trudny dostęp uznało jedynie 4% badanych.

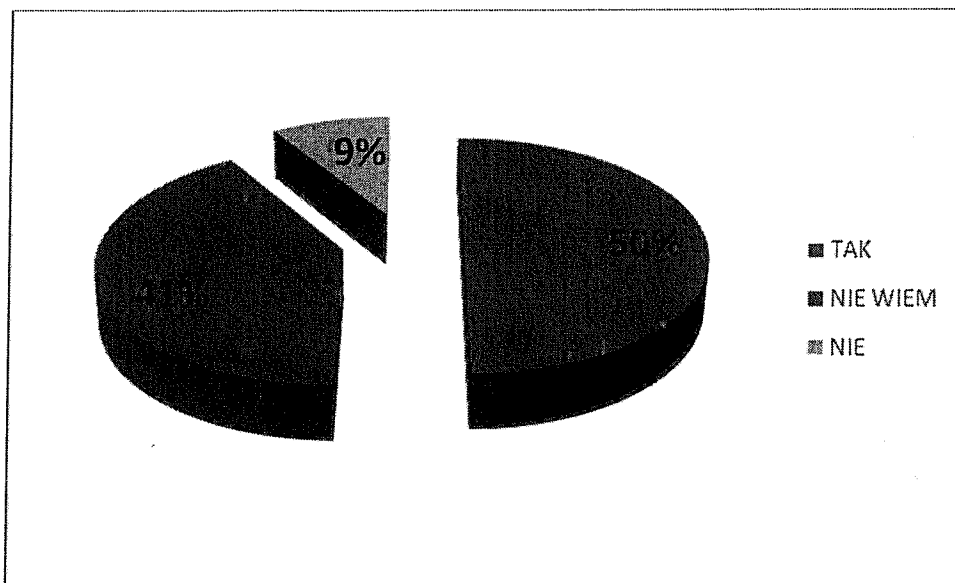
W ankiecie znalazły się również pytania dotyczące stanu bezpieczeństwa w placówkach szkolnych i miejscach publicznych na terenie gminy. Respondenci dzieląc się swoimi odczuciami w tym zakresie, wskazywali jednocześnie rejony wymagające szczególnej interwencji ze względu na sytuację dziecka. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 9. Czy szkoły i miejsca publiczne w gminie są bezpieczne dla dzieci?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Wykres 10. Czy w gminie są rejony, wymagające szczególnej interwencji ze względu na sytuację dziecka?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

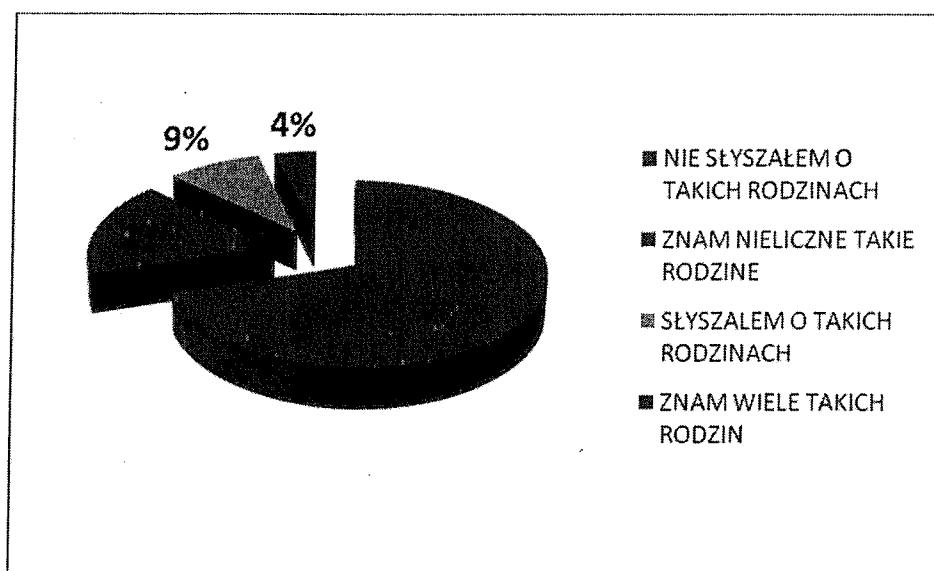
Oceniając stan bezpieczeństwa w szkołach i miejscach publicznych w gminie, 57% ankietowanych stwierdziło, że są one bezpieczne dla dzieci, 30% badanych było przeciwnego zdania, a 13% nie zajęło stanowiska w tej sprawie.

O występowaniu rejonów wymagających szczególnej interwencji ze względu na sytuację dziecka przekonanych było natomiast 50% ankietowanych, a zdania na ten temat nie miało 41% badanych. Ci pierwsi do takich rejonów zaliczyli w Nowogrodzie Bobrzańskim: skrzyżowanie ul. Pocztowej i Żarskiej, ruiny po domu kultury, przejście pod wiaduktem, park przy cmentarzu (Winiary). W Niwiskach takimi miejscami są ich zdaniem pustostany i pobocza prowadzące do szkoły.

Osobne zagadnienia w ankiecie stanowiły kwestie przemocy wobec dzieci oraz wykorzystywania seksualnego nieletnich. Ankietowani wypowiedzieli się na temat znajomości rodzin, w których dzieci są bite i krzywdzone, a także przypadków wykorzystywania seksualnego w gminie.

Opinie badanych w tych kwestiach przedstawiają poniższe wykresy.

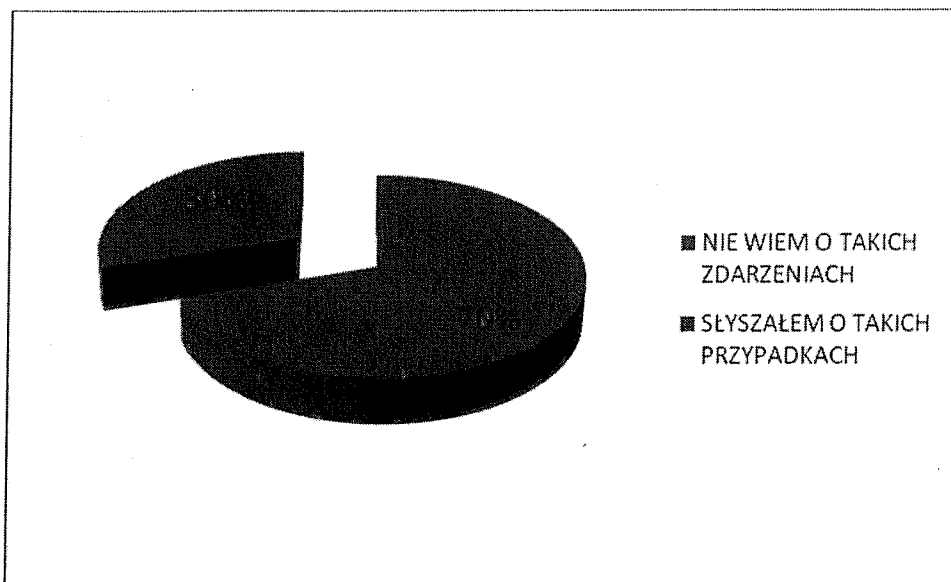
Wykres 11. Czy zna Pani/Pan rodziny, w których dzieci są bite i krzywdzone?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Podejmując problem przemocy domowej, której ofiarami są dzieci, w sumie 21% badanych przyznało, że zna przypadki stosowania przemocy wobec dzieci., a słyszało o takich przypadkach 9% ankietowanych. Jednocześnie 70% respondentów nie słyszało o rodzinach, w których dzieci są bite.

Wykres 12. Czy zdarzają się w gminie przypadki wykorzystywania seksualnego dzieci?

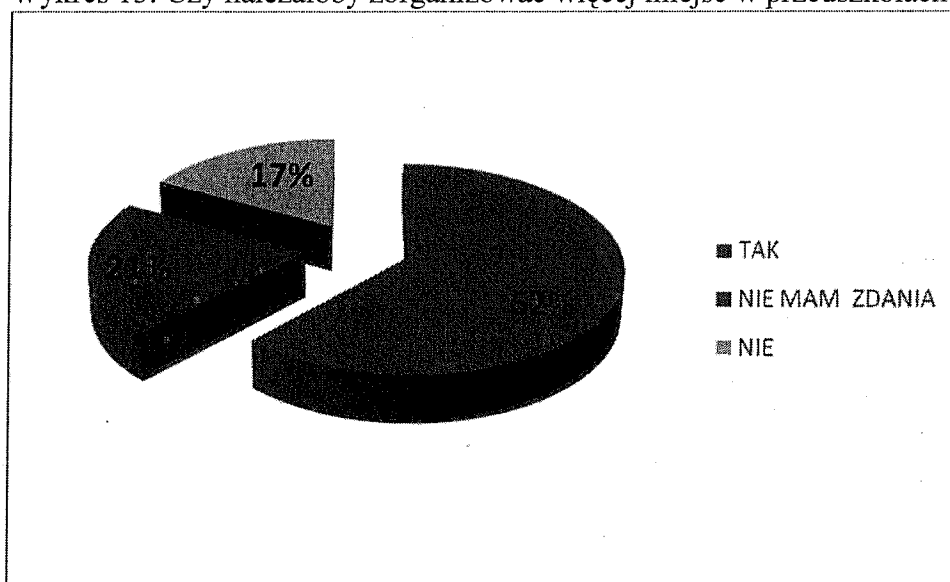

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Podając problem wykorzystywania seksualnego dzieci, 70% respondentów stwierdziło, iż nie wie o takich zdarzeniach, Jednocześnie jednak 30% badanych przyznało, że słyszało o nich.

Ostatnie pytanie w ankiecie dotyczyło opieki przedszkolnej na terenie gminy. Respondenci wypowiedzieli się na temat potrzeby zwiększenia liczby miejsc przedszkolnych na terenie gminy.

Wykres 13. Czy należałoby zorganizować więcej miejsc w przedszkolach?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Analizując potrzebę zwiększenia liczby miejsc w placówkach przedszkolnych

funkcjonujących w gminie, 62% badanych stwierdziło, iż należy podjąć działania w tym kierunku. Odmiennego zdania było 17% ankietowanych.

Poniżej zostały przedstawione odpowiedzi ankietowanych na pytania otwarte dotyczące barier ograniczających możliwości prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży w gminie oraz najważniejszych problemów, z którymi borykają się dzieci i rodziny, a także zaproponowane przez nich działania, jakie należałoby podjąć w gminie w celu poprawy sytuacji dzieci, młodzieży i rodzin.

Barriere ograniczające możliwości prawidłowego funkcjonowania dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym

Według ankietowanych dzieci i młodzież mieszkający w gminie natrafiają na następujące bariery:

- bariery finansowe,
- ograniczona liczba alternatywnych form i - co się z tym wiąże - miejsc spędzania czasu wolnego (brak świetlic w niektórych miejscowościach, placów zabaw oraz imprez

kulturalnych i sportowych),

- niewystarczająca oferta
- zajęć pozalekcyjnych i kół zainteresowań,
- ograniczony dostęp do dóbr kultury (kino, teatr),
- ograniczona dostępność internetu,
- bariery architektoniczne dla osób niepełnosprawnych,
- ograniczony dostęp do medycznej opieki specjalistycznej, w tym logopedycznej i psychoterapeutycznej,
- trudności komunikacyjne w dojeździe do szkół średnich - ograniczona dostępność komunikacji autobusowej,
- wysokie koszty dojazdu do szkół średnich.

Najważniejsze problemy, z którymi borykają się dzieci, młodzież i rodziny

Zdaniem respondentów głównymi problemami, do rozwiązania których gmina musi *znaleźć* odpowiednie warunki i możliwości, aby poprawić sytuację dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym, są:

- problemy finansowe wynikające z bezrobocia i niskich zarobków rodziców,
- niewydolność opiekuńczo-wychowawcza rodzin - niski poziom zainteresowania dzieckiem i brak kontroli,
- alkoholizm w rodzinach,
- sięganie przez młodzież po środki uzależniające (papierosy, alkohol, narkotyki),
- stosowanie agresji i przemocy w grupie rówieśniczej,
- ograniczone możliwości spędzania czasu wolnego,
- brak kompleksowego programu pomocy dzieciom i młodzieży.

Co należy zmienić?

W celu poprawy istniejącej sytuacji ankietowani zaproponowali rozwiązania w poszczególnych obszarach.

1. Działania w zakresie poprawy sprawności, upowszechniania sportu i organizacji

wypoczynku:

- organizowanie imprez sportowych w Nowogrodzie z udziałem dzieci z poszczególnych miejscowości gminy,
- zorganizowanie dojazdu dla dzieci wiejskich na popołudniowe zajęcia sportowe,
- organizowanie zajęć w ramach szkolnych kółek sportowych

- umożliwienie korzystania z basenu i prowadzenie nauki pływania,
- budowa pryszniców z ciepłą wodą przy salach gimnastycznych,
- organizowanie imprez sportowych i zawodów międzyszkolnych,
- budowa obiektów rekreacyjno-sportowych w gminie i ich udostępnianie w godzinach popołudniowych (w szczególności na terenach wiejskich),
- budowa placów zabaw i boisk.

2. Działania w zakresie poprawy stanu zdrowia dzieci i młodzieży:

- przeprowadzanie systematycznych badań profilaktycznych i okresowych oraz przesiewowych (w zakresie wad postawy, mowy, słuchu i wzroku),
- tworzenie gabinetów lekarskich w szkołach,
- zwiększenie w szkołach dostępu do opieki pielęgniarstwa,
- zwiększenie dostępu do specjalistycznej opieki medycznej, np. stomatologicznej,
- zakup sprzętu medycznego dla stomatologa w szkole podstawowej w Niwiskach,
- promowanie aktywnego i zdrowego stylu życia.

3. Działania w zakresie poprawy sytuacji dzieci niepełnosprawnych:

- zwiększenie dostępu do opieki i rehabilitacji prowadzonej w domu niepełnosprawnego dziecka przez wykwalifikowane osoby,
- organizowanie imprez integracyjnych w środowisku lokalnym,
- zorganizowanie grupy wsparcia dla rodziców,
- likwidowanie barier, m.in. architektonicznych w placówkach oświatowych,
- prowadzenie warsztatów terapii zajęciowej.

4. Działania w zakresie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży:

- edukowanie dzieci w zakresie bezpieczeństwa poprzez organizowanie prelekcji z udziałem specjalistów, w tym przedstawicieli policji, straży pożarnej, służby zdrowia,
- zainstalowanie sygnalizacji świetlnej na skrzyżowaniu ul. Żarskiej z Pocztową w Nowogrodzie,
- kontynuowanie realizacji w szkołach programów profilaktycznych w obszarze agresji,
- monitorowanie placówek oświatowych,
- zwiększenie częstotliwości patroli policyjnych w miejscach publicznych, w tym w okolicach przystanków autobusowych,
- wyposażenie dzieci w elementy odblaskowe,
- budowa przydrożnych chodników.

5. Działania w zakresie wsparcia dzieci z rodzin ubogich:

- udzielanie dzieciom, młodzieży i ich rodzinom wsparcia finansowego (przyznawanie

stypendiów, dofinansowanie wycieczek szkolnych, wypoczynku letniego i zimowego) oraz rzeczowego (wyprawki szkolne, wsparcie w postaci odzieży, opału, dożywiania; prowadzenie dożywiania w szkołach przez cały rok),

- udzielanie pomocy w odrabianiu lekcji,
- pomoc dzieciom mającym trudności w integracji ze środowiskiem oraz w przystosowaniu do życia,
- aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych.

6. Inne działania mogące wpływać na poprawę sytuacji dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym:

- poprawa warunków mieszkaniowych (ubikacja i łazienka w mieszkaniu),
- zwiększenie dostępu do opieki przedszkolnej,
- zwiększenie dostępności informacji o możliwości skorzystania z pomocy psychologicznej,
- organizowanie 2 razy w roku wyjazdów do teatru lub kina,
- dofinansowanie wycieczek szkolnych i klasowych,
- wyposażenie placówek oświatowych w nowoczesne pomoce dydaktyczne i programy komputerowe dla dzieci niepełnosprawnych,
- tworzenie kawiarenek internetowych,
- poprawa współpracy między różnymi podmiotami realizującymi programy społeczne.

3.5. DZIECKO I RODZINA WSPIERANI PRZEZ PORADNIĘ PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNEJ

W roku 2009 pracownicy Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Sulechowie, filia w Zielonej Górze udzielali wsparcia dzieciom, ich rodzicom i nauczycielom z terenu gminy Nowogród Bobrzański w formie porad, konsultacji, badań diagnostycznych, terapii psychologicznych i pedagogicznych. Łącznie do Poradni zgłoszono 408 dzieci z gminy Nowogród Bobrzański, w tym 190 z powodu problemów wychowawczych i emocjonalnych i 218 z powodu trudności w nauce. Szczegółowe dane na temat dzieci i uczniów z gminy Nowogród Bobrzański objętych pomocą przez Poradnię przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 8. Opinie wydane przez PPP dzieciom i uczniom z gminy w 2009 r.

Liczba wydanych opinii o pomocy psychologiczno-pedagogicznej	Liczba wydanych opinii o dostosowaniu wymagań szkolnych
170	183

Dane Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Sulechowie, filia w Zielonej Górze.

Tabela 9. Dzieci z gminy objęte przez PPP terapią psychologiczną i pedagogiczną w 2009 r.

Liczba dzieci objętych terapią psychologiczną	Liczba dzieci objętych terapią pedagogiczną
4	3

Dane Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Sulechowie, filia w Zielonej Górze.

Należy dodać, że w 2008 roku pracownicy Poradni przeprowadzili w Gimnazjum w Nowogrodzie Bobrzańskim trening zastępowania agresji, w którym uczestniczyło 10 osób.

3.6. PRZESTĘPCZOŚĆ WŚRÓD NIELETNICH

Przestępczość jest jednym z tych zjawisk społecznych, które odciskają dotkliwe piętno na funkcjonowaniu lokalnej społeczności. Jest to margines życia społecznego, ale intensywność zdarzeń oraz częstotliwość, z jaką występują, mogą mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań, szczególnie ludzi młodych.

Z analizy stanu zagrożenia przestępczością dokonanej przez Komendę Miejską Policji w Zielonej Górze wynika, iż na terenie gminy Nowogród Bobrzański w 2008 r. odnotowano dwa przestępstwa popełnione przez 3 nieletnich sprawców. Dotyczyły one uszkodzenia ciała (art. 157 KK) oraz bójki i pobicia (art. 158 KK).

3.7. DZIECKO I RODZINA POD KURATELĄ SĄDOWĄ

Zgodnie z ustawą z dnia 27 lipca 2001 roku o kuratorach sądowych, kurator sądowy jest organem wykonawczym sądu i realizuje zadania o charakterze wychowawczo-resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym związane z wykonywaniem orzeczeń sądu. Działania pomocowe realizowane przez kuratorów wynikają ze wskazań sądu opartych na art. 100 Kodeksu rodzinnego. Pomoc ta ma charakter niematerialny i dotyczy umożliwienia właściwego wykonywania władzy rodzicielskiej.

Dane Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Wykonującego Orzeczenia w Sprawach Rodziny i Nieletnich Sądu Rejonowego w Zielonej Górze dotyczące mieszkańców objętych nadzorem kuratora sądowego z terenu gminy Nowogród Bobrzański przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Osoby z gminy objęte nadzorem kuratora w 2009 r.

Lp.	Rodzaje nadzoru kuratora sądowego	Ilość orzeczeń Sądu	Uczestnicy postępowania	Małoletni
1.	Nadzór nad nieletnim	4	4	-
2.	Nadzór nad wykonywaniem władzy rodzicielskiej	13	20	21
3.	Nadzór nad przebiegiem leczenia odwykowego	0	0	-
4.	Nadzór nad funkcjonowaniem małoletnich	6	-	9
5.	Nadzór nad rodziną zastępczą	1	1	1

Dane Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Wykonującego Orzeczenia w Sprawach Rodzinnych i Nieletnich Sądu Rejonowego w Zielonej Górze.

3.8. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest jedną z najpopularniejszych heurystycznych technik analitycznych służących porządkowaniu informacji. Bywa stosowana we wszystkich obszarach planowania strategicznego, stanowiąc efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń.

Przedstawiona poniżej analiza została przygotowana w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Nowogrodzie Bobrzańskim i odnosi się do sytuacji rodziny i dziecka w gminie oraz lokalnego systemu ich wsparcia.

Mocne strony

- prowadzenie przez samorząd gminy działań zapobiegających dysfunkcjom rodziny,
- dobra współpraca instytucji zajmujących się problematyką dzieci i młodzieży,
- dobra współpraca pomiędzy szkołą a rodziną,
- wystarczająca liczba kadry merytorycznej zatrudnionej w systemie pomocy społecznej,
- wspieranie przez samorząd gminy organizacji pozarządowych i grup nieformalnych pracujących na rzecz dzieci, młodzieży i rodziny,
- dobra komunikacja pomiędzy sektorem publicznym a pozarządowym.

Słabe strony

- niedostateczna ilość środków finansowych na pomoc i wsparcie dziecka i rodziny,
- warunki niesprzyjające prowadzeniu skutecznej pracy socjalnej,
- brak analiz potrzeb dzieci i młodzieży,
- niewystarczająca liczba ośrodków wsparcia dla rodzin w kryzysie,
- niewystarczająca opieka medyczna w szkołach,
- ograniczony dostęp dzieci i młodzieży do różnorodnych form spędzania czasu wolnego,
- niewielki stopień upowszechniania idei wolontariatu wśród dzieci i młodzieży,

Szanse

- wzrost znaczenia organizacji pozarządowych w pracy na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży,
- szansa na poprawę polityki społecznej wobec dzieci, młodzieży i rodziny dzięki członkostwu

- Polski w Unii Europejskiej,
- sprzyjające udzielaniu pomocy społecznej dzieciom i młodzieży przeniesienie części uprawnień organów centralnych na organy samorządowe.

Zagrożenia

- występowanie zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania rodziny: uzależnień, rozpadu więzi rodzinnych, bezrobocia, przemocy w rodzinie i ubóstwa,
- brak stabilności prawnej w obszarze pomocy społecznej dziecku i rodzinie.

3.9. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE POPRAWĘ SYTUACJI RODZINY I DZIECKA W GMINIE

Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie kwestii dziecka i rodziny są instytucje działające na terenie gminy. Prezentujemy te, które mogą mieć największy wpływ na poprawę sytuacji i dziecka i rodziny.

Tabela 11. Instytucje mające największy wpływ na poprawę sytuacji dziecka i rodziny

Lp.	Nazwa instytucji	Adres instytucji i numer telefonu
1.	Szkoła Podstawowa im. J. Korczaka w Nowogrodzie Bobrzańskim	Nowogród Bobrzański, ul. Marcinkowskiego 2, tel. 68 32 765 35
2.	Szkoła Podstawowa w Bogaczowie	Bogaczów, ul. Szkolna 4, tel. 6832 16509
3.	Szkoła Podstawowa w Dragowinie	Dragowina, ul. Lipowa 24, tel. 6832 16430
4.	Szkoła Podstawowa w Niwiskach	Niwiska, ul. Akacyjowa 1, tel. 6832766 13
5.	Publiczne Gimnazjum im. H. Brodatego w Nowogrodzie Bobrzańskim	Nowogród Bobrzański, ul. Kościuszki 41, tel. 6832766 13
6.	Miejsko-Gminne Przedszkole Samorządowe w Nowogrodzie Bobrzańskim	Nowogród Bobrzański, ul. Szkolna 6, ul. Kościuszki, tel. 68 32 765 08
7.	Biblioteka Publiczna w Nowogrodzie Bobrzańskim z filią w Niwiskach	Nowogród Bobrzański, ul. Pocztowa 7, tel. 68 32 766 65, Nowogród Bobrzański, ul. Kościuszki 42, tel. 68 32 766 38, Niwiska, ul. Szkolna 3
8.	Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Nowogrodzie Bobrzańskim	Nowogród Bobrzański, ul. Pocztowa 7, tel. 68 32 765 57
9.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowogrodzie Bobrzańskim	Nowogród Bobrzański, ul. Ogrodowa 9, tel. 68 32 768 43
10.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Nowogrodzie Bobrzańskim	Nowogród Bobrzański, ul. Kościuszki 41
11.	Punkt Pomocy Rodzinie w Nowogrodzie Bobrzańskim	Nowogród Bobrzański, ul. Kościuszki 41
12.	Powiatowy Urząd Pracy, filia w Nowogrodzie Bobrzańskim	Nowogród Bobrzański, ul. Ogrodowa, tel. 68 32 762 33

13.	Terenowy Komitet Ochrony Praw Dziecka	Nowogród Bobrzański, ul. Pocztowa
14.	Stowarzyszenie „Bez barier, bez granic”	Nowogród Bobrzański, ul. Kościuszki 41
15.	LZS „Błękitni Kotowice”	Kotowice, ul. Zielonogórska
16.	Parafialny Zespół „Caritas”	Nowogród Bobrzański, ul. Kościelna 2
17.	LZS „Czarni Przybymierz”	Przybymierz, ul. Rieczna
18.	Stowarzyszenie Kulturalno-Edukacyjne „Kurtyna”	Nowogród Bobrzański, ul. Kościuszki 35
19.	Stowarzyszenie Przyjaciół Dragowiny „Rosa”	Dragowina, ul. Lipowa 23
20.	KS „Spójnia Pierzwin-Kamionka”	Kamionka, ul. Kościelna 1/12
21.	LZS „Tęcza Kaczenice”	K.aczenice, ul. Wiejska
22.	UKS Nowogród Bobrzański	Nowogród Bobrzański, ul. Marcinkowskiego 2
23.	LZS „Zieloni Bogaczów”	Bogaczów, ul. Dębowa
24.	GKS „Be-Beton”	Nowogród Bobrzański, ul. Rynek 26

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowogrodzie Bobrzańskim

3.10. PODSUMOWANIE DIAGNOZY

Zespół wspierający Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowogrodzie Bobrzańskim w opracowaniu niniejszego dokumentu, opierając się na materiale analitycznym oraz przesłankach wynikających z ogólnopolskich dokumentów diagnostycznych i programowych, uznał, że działania zaprogramowane w ramach programu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną powinny służyć:

- wsparciu rodziny,
- poprawie sytuacji dziecka w środowisku szkolnym,
- polepszeniu stanu zdrowia populacji, w szczególności poprzez rozwój sportu i rekreacji,
- zwiększeniu poziomu bezpieczeństwa rodziny, dzieci i młodzieży.

W zakresie wsparcia rodziny należy wspomagać jej potencjał rozwojowy, a także udzielać pomocy rodzinom zagrożonym ubóstwem poprzez budowanie ich bezpieczeństwa socjalnego. W tym kontekście istotne jest wzmacnianie systemu gwarantującego prawidłowy przebieg procesu wychowawczego oraz chronienie dzieci i młodzieży przed nieprzystosowaniem społecznym, marginalizacją i wykluczeniem. Równie ważne jest prowadzenie działań służących poprawie sytuacji dziecka w środowisku szkolnym oraz wspieranie uczniów uzdolnionych i niepełnosprawnych.

Istotnym zagadnieniem jest także promowanie zdrowia oraz rozwijanie sportu i rekreacji. Działania podejmowane w tym zakresie powinny służyć poprawie warunków do aktywności ruchowej dzieci i młodzieży oraz kompensacji deficytów zdrowotnych i wspieraniu opieki nad dzieckiem niepełnosprawnym. Ponadto należy zwiększać poziom bezpieczeństwa dzieci, młodzieży i rodziny, prowadząc, przy współpracy z lokalnymi instytucjami, organizacjami i służbami, działania profilaktyczno – edukacyjno - wychowawcze w środowisku lokalnym.

W dalszej części niniejszego dokumentu zaprezentowano cele strategiczne, operacyjne i kierunki działań wyznaczone w ramach Programu Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną Gminy Nowogród Bobrzański na lata 2010-2015, których osiągnięcie i realizacja powinny stać się przedmiotem szczególnej troski ze strony instytucji gminnych i ich społecznych partnerów.

Diagram 1. Cele strategiczne

programu

4. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Cel strategiczny 1.

Wspieranie rodziny

Cele operacyjne:

- 1. Wspomaganie potencjału rozwojowego rodziny.**
- 2. Budowanie bezpieczeństwa socjalnego rodzin.**
- 3. Wspieranie rodzin zagrożonych ubóstwem.**

Kierunki działań do celu operacyjnego 1:

1. Systematyczne diagnozowanie warunków życia rodzin oraz potrzeb i oczekiwań dotyczących pomocy rodzinie.
2. Analiza i monitoring systemu wspierającego rodzinę w wypełnianiu jej funkcji i zadań.
3. Wypracowanie zasad współpracy wszystkich podmiotów w społeczności lokalnej działających na rzecz rodziny.
4. Wzmacnianie więzi rodzinnych poprzez organizowanie pikników rodzinnych, imprez integracyjnych.
5. Prowadzenie pedagogizacji rodziców, m.in. poprzez organizację „szkoły dla rodziców”.
6. Zwiększenie dostępności terapii rodzinnej - objęcie rodziną opieką psychologiczną.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2:

1. Diagnozowanie i monitoring warunków życia rodzin.
2. Budowanie zintegrowanego systemu chroniącego rodzinę przed utratą bezpieczeństwa socjalnego.
3. Rozwijanie zintegrowanego systemu wsparcia dla rodzin z niepełnosprawnymi członkami rodzin.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3:

1. Obejmowanie opieką socjalną rodzin żyjących w trudnych warunkach materialnych.
2. Prowadzenie akcji charytatywnych w środowisku lokalnym na rzecz osób i rodzin dotkniętych i zagrożonych problemem ubóstwa.
3. Zapewnienie dzieciom i młodzieży z rodzin ubogich dożywiania w szkole, wyposażenia w podręczniki i pomoce szkolne, dostępu do dóbr kultury i obiektów sportowo-rekreacyjnych, umożliwienie im szerszego udziału w zajęciach pozalekcyjnych i pozaszkolnych, organizowanie dla nich wypoczynku letniego i zimowego.

Czas realizacji działań:

Horyzont czasowy realizacji programu, tj. lata 2010-2015.

Odpowiedzialni za realizację celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań:

Burmistrz Miasta oraz Rada Miejska, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej i placówki oświatowe.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego

Cel strategiczny 2.

Poprawa sytuacji dziecka w środowisku szkolnym

Cele operacyjne:

- 1. Wzbogacanie oferty edukacyjnej oraz wspieranie uczniów uzdolnionych.**
- 2. Wspieranie potrzeb edukacyjnych dzieci niepełnosprawnych.**
- 3. Wzmacnianie systemu gwarantującego prawidłowy przebieg procesu wychowania.**
- 4. Ochrona dzieci i młodzieży przed nieprzystosowaniem społecznym, marginalizacją i społecznym wykluczeniem.**

Kierunki działań do celu operacyjnego 1:

1. Wspieranie inicjatyw służących wszechstronnemu rozwojowi dzieci i młodzieży.
2. Włączanie w proces dydaktyczny programów otwierających świadomość młodego pokolenia na możliwości indywidualnego rozwoju, twórczego działania oraz sprzyjających rozwijaniu umiejętności społecznych, przedsiębiorczości i planowania kariery.
3. Podnoszenie jakości kształcenia w placówkach oświatowych, m.in. poprzez doskonalenie kadr nauczycielskich, komputeryzację i wyposażenie szkół w niezbędny sprzęt i pomoce dydaktyczne.
4. Wyrównywanie szans edukacyjnych poprzez pomoc materialną dla młodzieży szkolnej (stypendia, zasiłki, opłacanie internatu i składek szkolnych, dofinansowanie udziału w ofercie kulturalnej oraz wycieczkach dydaktycznych) i organizację zajęć wyrównawczych.
5. Wypracowanie procedur monitoringu uczniów uzdolnionych, wspierania ich rozwoju, wyróżniania i nagradzania.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2:

1. Stworzenie systemu usług wspierających proces edukacji uczniów niepełnosprawnych, m.in. prowadzenie nauczania indywidualnego.
2. Tworzenie warunków umożliwiających dostęp uczniów niepełnosprawnych do placówek oświatowych ogólnodostępnych - tworzenie grup i klas integracyjnych, likwidowanie barier architektonicznych.
3. Prowadzenie w środowisku lokalnym działań integracyjnych na rzecz dzieci niepełnosprawnych - organizowanie wspólnych spotkań, imprez, zajęć, wycieczek.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3:

1. Kontynuowanie i wzbogacanie istniejących programów profilaktycznych wspierających wychowanie dzieci i młodzieży.
2. Wspieranie idei wolontariatu oraz innych form aktywności społecznej, sprzyjających

rozwijaniu postaw charytatywnych i filantropijnych w stosunku do osób starszych i pokrzywdzonych przez los.

Kierunki działań do celu operacyjnego 4:

1. Zwiększenie dostępności poradnictwa dla dzieci i młodzieży.
2. Inicjowanie programów edukacyjno-wychowawczych przeciwdziałających patologiom społecznym dzieci i młodzieży, w tym uzależnieniom, nieprzystosowaniu, wykluczeniu.
3. Tworzenie, rozwój i modernizacja sieci świetlic szkolnych i wiejskich, w tym środowiskowych, socjoterapeutycznych, opiekuńczo-wychowawczych.
4. Tworzenie warunków do zwiększenia różnych form orientacji i poradnictwa zawodowego.

Czas realizacji działań:

Horyzont czasowy realizacji programu, tj. lata 2010-2015.

Odpowiedzialni za realizację celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań:

Burmistrz Miasta oraz Rada Miejska, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej i placówki oświatowe.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Cel strategiczny 3.

Promocja zdrowia oraz rozwój sportu i rekreacji
--

Cele operacyjne:

- 1. Rozwijanie warunków służących aktywności ruchowej dzieci i młodzieży.**
- 2. Kompensacja deficytów zdrowotnych oraz wspieranie opieki zdrowotnej nad dzieckiem niepełnosprawnym.**

Kierunki działań do celu operacyjnego 1:

1. Wspieranie cyklicznych badań sprawności młodego pokolenia.
2. Wykorzystywanie gminnej bazy sportowej na cele rekreacyjne i aktywność ruchową dzieci i młodzieży.
3. Stworzenie warunków organizacyjnych i finansowych do optymalnego wykorzystania istniejących obiektów sportowych w placówkach oświatowych, również w godzinach popołudniowych, a dla młodzieży także w godzinach wieczornych.
4. Rozbudowa infrastruktury służącej czynnemu spędzaniu czasu wolnego i wyposażenie jej w odpowiedni sprzęt (plac zabaw, boiska sportowe).
5. Powoływanie w gminie klubów sportowych oraz nowych sekcji w już istniejących oraz doposażenie ich w odpowiedni sprzęt.
6. Organizowanie różnych form czynnego spędzania czasu wolnego -- organizowanie wycieczek krajoznawczych, rajdów pieszych i rowerowych, wyjazdów na basen, szkółek wyjazdowych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2:

1. Prowadzenie cyklicznych badań stanu zdrowia dzieci i młodzieży.
2. Organizowanie dodatkowych bezpłatnych szczepień profilaktycznych.
3. Zwiększenie dostępu do opieki pielęgniarskiej i lekarskiej, w tym specjalistycznej.
4. Inicjowanie edukacyjnych programów prozdrowotnych w szkołach (higiena nauki i pracy, prawidłowe żywienie, wady postawy, uzależnienia).
5. Tworzenie warunków do praktykowania zachowań prozdrowotnych.
6. Organizowanie gimnastyki korekcyjnej.
7. Tworzenie grup wsparcia dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi.
8. Zwiększenie dostępu dzieci niepełnosprawnych do rehabilitacji, m.in. poprzez zorganizowanie transportu do placówek świadczących usługi w tym zakresie.

Czas realizacji działań:

Horyzont czasowy realizacji programu, tj. lata 2010-2015.

Odpowiedzialni za realizację celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań:

Burmistrz Miasta oraz Rada Miejska, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej i placówki oświatowe.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Cel strategiczny 4.

Poprawa stanu bezpieczeństwa rodziny, dzieci i młodzieży

Cele operacyjne:

1. **Wzmacnianie poczucia bezpieczeństwa i społecznej pewności dzieci i młodzieży.**
2. **Przeciwdziałanie uzależnieniom wśród dzieci i młodzieży.**
3. **Ochrona dziecka przed wykorzystywaniem i molestowaniem.**

Kierunki działań do celu operacyjnego 1:

1. Wdrażanie programów ilustrujących zagrożenia cywilizacyjne.
2. Włączanie w realizację programów profilaktyczno-edukacyjnych policjantów.
3. Organizowanie spotkań z rodzicami poświęconych kwestii bezpieczeństwa dzieci i młodzieży; włącznie ich w działalność informacyjną i edukacyjną.
4. Prowadzenie monitoringu w placówkach oświatowych w gminie.
5. Zwiększenie częstotliwości patroli policyjnych i straży miejskiej w miejscach publicznych.
6. Promowanie wśród dzieci i młodzieży pozytywnych wzorców zachowań.
7. Zapewnienie dzieciom i młodzieży atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego po zajęciach lekcyjnych oraz właściwej opieki.
8. Zapewnienie dzieciom i młodzieży bezpiecznego dotarcia do i ze szkoły, m.in. poprzez wyposażanie w elementy odblaskowe, budowę sygnalizacji świetlanych, przydrożnych chodników, przejść dla pieszych, oświetlenia dróg.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2:

1. Realizacja programów profilaktyczno-edukacyjnych na temat uzależnień adresowanych do dzieci i młodzieży.
2. Ustawiczne szkolenie nauczycieli związane z zagrożeniem uzależnieniami.
3. Wdrażanie programów edukacyjnych z zakresu uzależnień dla rodziców.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3:

1. Monitorowanie zjawiska krzywdzenia dzieci i młodzieży.
2. Inicjowanie programów przeciwdziałania przemocy rówieśniczej, wykorzystywania i molestowania dzieci w rodzinie i w środowisku.
3. Promocja instytucji udzielających pomocy, np. telefon zaufania, program „Niebieska linia”.
4. Współpraca wszystkich lokalnych instytucji zajmujących się przemocą.

Czas realizacji działań:

Horyzont czasowy realizacji programu, tj. lata 2010-2015.

Odpowiedzialni za realizację celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań:

Burmistrz Miasta oraz Rada Miejska, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej i placówki oświatowe.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

5. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA DZIAŁAŃ

Podstawowe źródła finansowania działań wyznaczonych w ramach Programu Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną Gminy Nowogród Bobrzański na lata 2010-2015 stanowią:

1. środki finansowe z budżetu lokalnego (samorządowe),
2. środki finansowe z budżetu centralnego,
3. środki finansowe pozyskane z funduszy zewnętrznych:
 - rządowych,
 - programów celowych,
 - pozarządowych,
 - unijnych, w szczególności z Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
4. sponsorzy,
5. udział własny beneficjentów,
6. inne.

6. UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w Programie Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną Gminy Nowogród Bobrzański na lata 2010-2015 będą realizowane w ramach przyjętych kierunków działań w zależności od posiadanych przez samorząd i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych.

Dla osiągnięcia celów wyznaczonych w dokumencie konieczne będzie współdziałanie instytucji i osób odpowiedzialnych za wsparcie rodzin i dzieci w gminie w różnych sferach: zdrowia, wychowania, edukacji, kultury, aktywności i samorządności obywatelskiej. W warunkach decentralizacji systemu pomocy dziecku i rodzinie szczególną rolę odgrywać winien samorząd gminy Nowogród Bobrzański, koordynując działania różnych podmiotów, a także pracownicy socjalni uzupełniając ofertę samorządu kierowaną do dzieci i rodzin poprzez zacieśnianie kontaktów z organizacjami pozarządowymi działającymi w poszczególnych obszarach aktywności.

SPIS DIAGRAMÓW, TABEL I WYKRESÓW

Diagramy:

Diagram 1. Cele strategiczne programu

Tabele:

Tabela 1. Przyrost naturalny w gminie w latach 2006- 2009

Tabela 2. Typy rodzin objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2006-2009

Tabela 3. Najistotniejsze powody przyznawania pomocy społecznej przez MGOPS w latach 2006-2009

Tabela 4. Świadczenia rodzinne przyznane przez MGOPS w 2009 roku

Tabela 5. Zaliczki i świadczenia alimentacyjne przyznane przez MGOPS w latach 2006-2009

Tabela 6. Koszt dodatków mieszkaniowych wypłaconych przez MGOPS w latach 2006-2009

Tabela 7. Problemy występujące w środowisku szkolnym i w domu rodzinnym uczniów z gminy

Tabela 8. Opinie wydane przez PPP dzieciom i uczniom z gminy w 2009 r.

Tabela 9. Dzieci z gminy objęte przez PPP terapią psychologiczną i pedagogiczną w 2009 r.

Tabela 10. Osoby z gminy objęte nadzorem kuratora w 2009 r.

Tabela 11. Instytucje mające największy wpływ na poprawę sytuacji dziecka i rodziny

Wykresy:

Wykres 1. Ludność gminy w latach 2006-2009

Wykres 2. Ludność gminy według płci z końcem 2009 roku

Wykres 3. Rodziny i przebywające w nich osoby, objęte pomocą społeczną w gminie w latach 2006-2009

Wykres 4. Czy dużo jest rodzin ubogich w gminie?

Wykres 5. Jaki jest dostęp do rehabilitacji i wsparcia dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi w gminie?

Wykres 6. Ocena organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży w gminie

Wykres 7. Ocena działań związanych z profilaktyką alkoholową i narkomanią

Wykres 8. Czy dzieci w gminie mają łatwy dostęp do alkoholu i narkotyków?

Wykres 9. Czy szkoły i miejsca publiczne w gminie są bezpieczne dla dzieci?

Wykres 10. Czy w gminie są rejony, wymagające szczególnej interwencji ze względu na sytuację dziecka?

Wykres 11. Czy zna Pani/Pan rodziny, w których dzieci są bite i krzywdzone?

Wykres 12. Czy zdarzają się w gminie przypadki wykorzystywania seksualnego dzieci?

Wykres 13. Czy należałoby zorganizować więcej miejsc w przedszkolach?